

KUINKA KALLIIKSI 1 000 AFGANISTANISTA OTETTAVAA HUMANITAARISTA MAAHANMUUTTAJAA TULEE?

Samalla rahalla voisi esimerkiksi ylläpitää kymmenien tuhansien avuntarvitsijoiden pakolaisleiriä kokonaisen vuoden

Samuli Salminen, tutkija, Suomen Perusta -ajatuspaja

Yhdysvaltojen vetäytyminen Afganistanista ja Talebanin valtaannousu ovat herättäneet keskustelun siitä, tulisiko länsimaiden lisätä humanitaarista auttamistaan alueella.

Samaan aikaan kun monissa Euroopan maissa ollaan keskittymässä ihmisten auttamiseen Afganistanissa ja sen lähialueilla, on Suomessa taas herännyt keskustelu humanitaarisen maahanmuuton lisäämisestä. Pakolaiskiintiön nostamisesta on tehty erilaisia aloitteita, ja hallitus on jo helpottanut perheenyhdistämissä lähettämällä alueelle ulkoministeriön virkamiehiä.

Tässä analyysissä käydään päätöksenteon tueksi läpi esimerkinomaisesti se, mitä tuhat Afganistanista otettavaa humanitaarista maahanmuuttajaa maksaisi suomalaiselle yhteiskunnalle. Toki Suomeen vastaanotettavien afganistanilaisten lukumäärä voi olla moninkertainen tähän verrattuna: Ulkoministeri Haaviston mukaan avunpyyntöjä Afganistanista on nimittäin tullut noin 8 000 (HS 18.9.2021).

Tuhatta afganistanilaista koskevat laskelmat voidaan yleistää helposti koskemaan esimerkiksi 8 000 afganistanilaista kertomalla esitetyt luvut kahdeksalla.

Analyysissä esitetään lisäksi humanitaarista maahanmuuttoa parempi vaihtoehto, missä humanitaarinen auttaminen tapahtuu tasapuolisesti ja tehokkaasti lähellä kriisialueita.

Tässä analyysissä käydään lyhyesti läpi afganistanilaisten turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten osalta:

1. Yhteenlaskettu vaikutus Suomen julkiselle taloudelle 1 000 afganistanilaisesta heidän koko elinkaarensa ajalta on ainakin -500 miljoonaa euroa. Summa voi kasvaa perheenyhdistämisten myötä miljardiin euroon.
2. Tilastotiedot kantaväestöön verrattuna: Lähi-Idästä ja sen lähialueilta (ml. Afganistan) tullut maksaa vuodessa 16 000 euroa vähemmän veroja kuin saa tulonsiirtoja ja käyttää julkisia palveluita.
3. Todellisuus korkeiden nettokustannusten takana: yhtäältä matalat työllisyysasteet ja palkat, toisaalta 10-kertaiset toimeentulotuet kantaväestöön verrattuna – myös pitkän maassaoloajan jälkeen. Heikko pärjääminen jatkuu myös toisessa sukupolvessa: yli 50 % saa toimeentulotukea 20-vuotiaana.
4. Turvapaikanhakijoina tulleet pahentavat Suomen kestävyysvajetta: Humanitaarisen maahanmuuton lopettaminen ja avun keskittäminen pakolaisleireille olisi kaikkia osapuolia hyödyttävä win-win-ratkaisu. Tämä on muun muassa Tanskan sosialidemokraattisen hallituksen linja.

1. Yhteenlaskettu vaikutus Suomen julkiselle taloudelle 1 000 afganistanilaisesta heidän koko elinkaarensa ajalta on ainakin -500 miljoonaa euroa. Summa voi kasvaa perheen yhdistämisten myötä miljardiin euroon.

Elinkaari tarkoittaa aikaa Suomeen muutosta lähtien koko loppuelämän ajalta. Suomeen saapuvien 1 000 afganistanilaisen yhteenlaskettu vaikutus Suomen julkiselle taloudelle on heidän koko elinkaarensa aikana (1):

- *Noin -500 miljoonaa euroa, mikäli tulevia perheen yhdistämiä ei oteta huomioon.*
- *Noin -750 miljoonaa euroa, mikäli puolet 1 000 afganistanilaisesta yhdistää yhden aikuisen perheenjäsenen Suomeen.*
- *Noin -1 000 miljoonaa euroa, mikäli kaikki 1 000 afganistanilaista yhdistävät yhden aikuisen perheenjäsenen Suomeen.*

Luvut ovat *keskiennusteita*, ja ne perustuvat viranomaisrekisterien (Tilastokeskus, THL) tietoihin Suomessa jo vuosikymmeniä olleiden aiempien humanitaaristen maahanmuuttajien maksamista veroista, heidän saamistaan tulonsiirroista sekä käyttämistään julkisista palveluista. (1).

Lisäksi lukuihin sisältyvät valtion talousarviosta löytyvät menotiedot koskien turvapaikanhakijoina ja kiintiöpakolaisina saapuneiden vastaanottoa ja kotouttamista. Nämä valtion budjetista löytyvät muutamaa ensimmäistä vuotta koskevat menot muodostavat kuitenkin vain hyvin pienen osan koko elinkaaren aikana karttuvasta ”laskusta” suomalaiselle veronmaksajalle. Esimerkiksi vuonna 2015 saapuneiden turvapaikanhakijoiden osalta tätä ”laskua” on vasta alettu maksamaan. (1).

2. Tilastotiedot kantaväestöön verrattuna: Lähi-Idästä ja sen lähialueilta (ml. Afganistan) tullut maksaa vuodessa 16 000 euroa vähemmän veroja kuin saa tulonsiirtoja ja käyttää julkisia palveluita.

Käytetään Espoon kaupungin talouden tilaa selventämään asiaa ennen tilastolukujen esittämistä.

Helsingin Sanomat (5) haastatteli Espoon kaupunginjohtajaa Jukka Mäkelää muun muassa maahanmuutosta. Artikkelin mukaan: ”Espoolle koituu maahanmuutosta valtavat kustannukset [...]”.

Tämä johtuu osaltaan siitä, että: ”Vieraskieliset ovat yliedustettuina useissa kalliissa palveluissa, kuten lastensuojelussa ja työttömyyden hoidossa.”. Helsingin Sanomat (4).

Toisaalta samaan aikaan, kun maahanmuuton myötä palvelujen menot kasvavat Espoossa, verotulot eivät kasva maahanmuuttajien myötä kuten ennen:

”[...] Nähtävissä kuitenkin on, ettei väestönkasvu tue entiseen tapaan verotulojen kehitystä, Mäkelä toteaa.”

”Hyviä veronmaksajia tulee vähemmän kuin ennen. Maahanmuutto on yksi tekijä, mutta isossa kuvassa vaikuttaa myös huoltosuhteen muutos.”. (5).

Maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksia käsittelevässä akateemisessa kirjallisuudessa tätä maksettujen verojen ja toisaalta saatujen tulonsiirtojen ja julkisten palveluiden välistä erotusta kutsutaan *nettovaikutukseksi* (6).

Yllä olevien lainausten mukaan maahanmuuttajat maksavat Espoossa vähemmän veroja verrattuna heidän saamiinsa tulonsiirtoihin – kuin aiemmin Espooseen muuttaneet kantaväestön henkilöt. Maahanmuuttajien nettovaikutukset ovat Espoossa täten kantaväestöä *negatiivisemmat*.

Suomen Perusta on julkaissut viranomaisten (Tilastokeskus, THL) rekisteritietoihin perustuen tilastotulokset eri maahanmuuttajaryhmien nettovaikutuksista koko julkiselle taloudelle (8). Työikäisten maahanmuuttajien keskimääräiset vuosittaiset nettovaikutukset kantaväestöön verrattuna ovat syntymävaltion mukaan yli 15-vuotiaana Suomeen muuttaneilla (8):

- *Irak: -19 600 euroa/henkilö vuodessa.*
- *Somalia: -23 000 euroa/henkilö vuodessa.*
- *Lähi-Itä, Pohjois-Afrikka ja Keski-Aasia yhteensä (ml. Afganistan): -16 500 euroa/henkilö vuodessa.*

Irakissa ja Somaliassa sekä yleisesti Lähi-Idän, Pohjois-Afrikan ja Keski-Aasian alueella syntyneiden keskimääräiset nettovaikutukset muuttuvat *negatiivisemmiksi* kantaväestöön verrattuna maassaoloajan kasvaessa (9). Noin 20 vuoden maassaoloajan jälkeen keskiarvot samanikäiseen kantaväestöön verrattuna ovat yli 15-vuotiaana Suomeen muuttaneilla (8):

- *Irak: -22 800 euroa/henkilö vuodessa.*
- *Somalia: -28 600 euroa/henkilö vuodessa.*
- *Lähi-Itä, Pohjois-Afrikka ja Keski-Aasia yhteensä (ml. Afganistan): -20 200 euroa/henkilö vuodessa.*

Kun maahanmuutosta aiheutuu esimerkiksi Espoolle ”valtavat kustannukset”, niin nämä luvut antavat euromääräisen suuruusluokan tälle kustannukselle koko Suomen julkisen talouden kannalta (eli ei pelkästään kuntien taloutta koskien). Näistä vuosittaisista summista pitkälti seuraavat myös edellä esitetyt kokonaisten elinkaarien yli karttavat negatiiviset nettovaikutukset.

3. Todellisuus korkeiden nettokustannusten takana: yhtäältä matalat työllisyysasteet ja palkat, toisaalta 10-kertaiset toimeentulotuet kantaväestöön verrattuna – myös pitkän maassaoloajan jälkeen.

Heikko pärjääminen jatkuu myös toisessa sukupolvessa: yli 50 % saa toimeentulotukea 20-vuotiaana.

Työllisyysasteet kaukana kantaväestöstä 15 vuoden maassaoloajan jälkeen.

VATT:n tutkijan Matti Sarvimäen tilastoraportin (10) mukaan Irakissa, Somaliassa ja Afganistanissa syntyneiden työllisyysasteet jäävät 10-15 vuoden maassaoloajan jälkeen todella kauaksi kantaväestön työllisyysasteista. **Miehillä työllisyysasteet jäävät kantaväestöä noin 40-50 %-yksikköä pienemmiksi, ja naisilla noin 60 %-yksikköä pienemmiksi (11).**

	Miehet				Naiset			
	1	5	10	15	1	5	10	15
Vuosia maahanmuutosta:	1	5	10	15	1	5	10	15
Irak	-69	-53	-48	-50	-74	-68	-64	-63
Somalia	-69	-55	-48	-48	-72	-68	-68	-66
Afganistan	-69	-44	-37	-	-77	-69	-58	-

Taulukko 1. Ennustetut erot (%-yksikköä) työllisyysessä maassaoloajan ja sukupuolen mukaan. Työllisyysasteiden erot verrattuna Suomessa syntyneeseen kantaväestöön. Lähde: Sarvimäki (10), s. 104.

Työtulot (palkat+yrittäjätulot) murto-osa kantaväestön työtuloista 15 vuoden maassaoloajan jälkeen.

Viitatus Sarvimäen tilastoraportin (10) mukaan Irakissa, Somaliassa ja Afganistanissa syntyneiden palkat (+yrittäjätulot) jäävät 15 vuoden maassaoloajan jälkeen murto-osaksi kantaväestön palkoista (10):

- Afganistanilaisilla miehillä palkkatulot vain 38 % kantaväestöstä 10 vuoden jälkeen.
- Afganistanilaisilla naisilla palkkatulot alle neljäsosan (23 %) kantaväestöstä 10 vuoden jälkeen.

	Miehet				Naiset			
	1	5	10	15	1	5	10	15
Vuosia maahanmuutosta:	1	5	10	15	1	5	10	15
Irak	4	15	22	21	1	7	13	15
Somalia	4	17	29	31	1	6	9	12
Afganistan	4	25	38	-	1	6	23	-

Taulukko 2. Suhteelliset vuosittaiset työtulot (%) verrattuna Suomessa syntyneeseen kantaväestöön (kantaväestö = 100). Osuudet maassaoloajan ja sukupuolen mukaan. Lähde: Sarvimäki (10), s. 108.

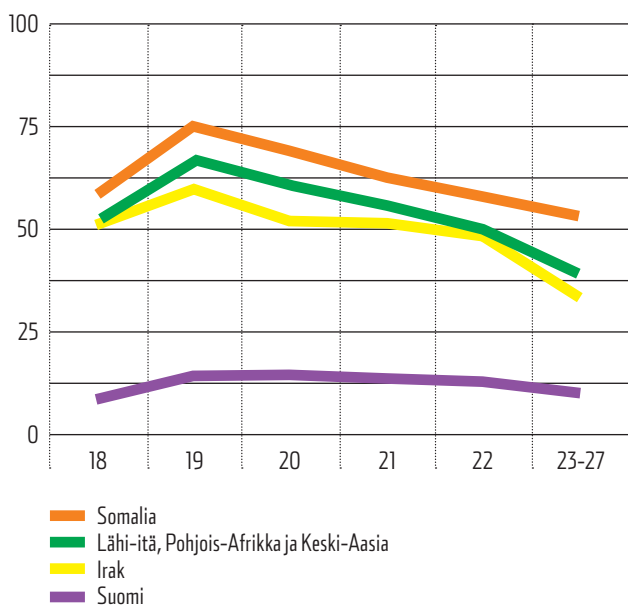
Saadut toimeentulotuet pysyvät 10-kertaisina kantaväestöön verrattuna vielä 20 maassaolovuoden jälkeen.

Suomen Perusta on julkaissut Tilastokeskuksen ja THL:n hallinnoimista toimeentulotukia koskevista rekisteritiedoista tilastoraportin (13). Tämän raportin tuloksista selviää, että:

- Afganistanissa syntyneiden keskimääräinen toimeentulotuki on vielä 20 vuoden maassaoloajan jälkeen **yli 10-kertainen** verrattuna kantaväestöön (s. 65).
- Afganistanissa syntyneistä 18-64 -vuotiaista **61 prosenttia** sai toimeentulotukea vuonna 2017. Kantaväestössä vastaava osuus oli 7,3 prosenttia. (s. 52).
- Afganistanissa syntyneet 18-64 -vuotiaat saivat toimeentulotukia keskimäärin **2 360 euroa** vuonna 2017. Tämä on **yli 10 kertaa enemmän kuin kantaväestön keskiarvo: 200 euroa.** (s. 53).
- Maahanmuuttajat saivat vuonna 2018 yhteensä **40 prosenttia** pääkaupunkiseudun toimeentulotuista – suurelta osin Lähi-Idästä tulleille maksettuna (s. 33).
- Koko Suomen tuista maahanmuuttajat saivat yhteensä **25 prosenttia** (s. 30).

Kelan raportti maahanmuuttajien saamista tuista kertoo samaa. **66 % pakolaismaista tulleista sai perustoimeentulotukea** vuonna 2018 (s. 16). (14).

Suomessa syntynyt 2. sukupolvi. Yliedustus toimeentulotukien saamisessa jatkuu seuraavassa, maahanmuuttajien Suomessa syntyneessä, 2. sukupolvessa (ks. kuvio alla). Suomessa syntyneistä Somalia-taustaisista 19-vuotiaista **75 prosenttia** on saanut toimeentulotukea. Niistä Suomesa syntyneistä, joilla tausta on jossain Lähi-Idän, Pohjois-Afrikan tai Keski-Aasian maassa (ml. Afganistan), **66 prosenttia** sai toimeentulotukea 19-vuotiaana. Nämä osuudet ovat moninkertaisia suomalaistaustaisiin verrattuna.

Kantaväestö (Suomi) verrattuna 2. sukupolven Suomessa syntyneisiin maahanmuuttajiin. Toimeentulotukea vuoden aikana saaneiden osuudet (%) ikäluokan mukaan. Lähde: (13), sivu 77.

4. Turvapaikanhakijoina tulleet pahentavat Suomen julkisen talouden kestävyysvajetta: Humanitaarisen maahanmuuton lopettaminen ja avun keskittäminen pakolaisleireille olisi kaikkia osapuolia hyödyttävä win-win-ratkaisu.

Maailmalla humanitaarisesta maahanmuutosta ollaan jo siirtymässä paikan päällä auttamiseen. Monet Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat linjanneet Afganistanin kriisin yhteydessä, että humanitaarisen auttamisen tulee jatkossa tapahtua Euroopan sijaan kriisin lähialueilla. Tanskan sosialidemokraattinen hallitus on taas jo alkuvuodesta 2021 ottanut tavoitteekseen lopettaa kokonaan Tanskaan suuntautuvan humanitaarisen maahanmuuton.

Lisäksi yli 20 vuoden aikana karttunut tilastotieto kertoo selvästi, että humanitaarinen maahanmuutto pahentaa Suomen julkisen talouden kestävyysvajetta. Julkisen talouden kannalta Suomen kannattaisi lopettaa humanitaarinen maahanmuutto (15).

Suomen Perusta on esittänyt asiaan seuraavaa ratkaisua (16): – *Humanitaarisen maahanmuuton lopettaminen ja avun keskittäminen pakolaisleireille olisi kaikkia osapuolia hyödyttävä win-win-ratkaisu.*

Tällainen humanitaarisen auttamisen reformi perustuu seuraaviin teeseihin (17):

- Pakolaisleirit kamppailevat riittämättömän rahoituksen kanssa samaan aikaan, kun länsimaat käyttävät suuria summia humanitaarisen maahanmuuton kuluihin.
- Siirtyminen humanitaarisesta maahanmuutosta pakolaisleireillä tapahtuvaan auttamiseen ehkäisisi maahanmuuton aiheuttamia talouteen, turvallisuuteen ja yhteiskunnan vakauteen liittyviä ongelmia sekä tekisi auttamisesta tehokasta ja tasapuolista.
- Humanitaarisessa maahanmuutossa sekoittuvat elintasosiirtolaisuus ja pakolaisuus. Pakolaisleireillä tapahtuva auttaminen takaisi sen, että autettavat ovat oikeasti avun tarpeessa olevia henkilöitä.
- Kansainvälisellä yhteistyöllä suurimmista pakolaisleireistä voitaisiin rakentaa oikeita kaupunkeja, joissa ihmisten olisi hyvä elää, kouluttautua ja tehdä työtä.
- Suomeen otettavien 1 000 afganistanilaisen arvioidulla, heidän koko elinkaariensa yli ulottuvalla, lopullisella nettokustannuksella – jonka keskiennuste on ainakin 500 miljoonaa euroa – voitaisiin ylläpitää vuoden ajan kokonaista pakolaisleiriä, jossa on kymmeniä tuhansia asukkaita (18).
- Humanitaarisen auttamisen resurssien tasosta voitaisiin päättää valtion budjetin käsittelyn yhteydessä, jolloin auttamisen taso voitaisiin suhteuttaa Suomen talouden sen hetkiseen tilaan, ja humanitaariseen maahanmuuttoon verrattuna varoja riittäisi näin paremmin sekä suomalaisen yhteiskunnan tarpeisiin että paikan päällä tapahtuvaan tehokkaaseen ja tasapuoliseen auttamiseen.

Viitteet ja selitteet:

Helsingin Sanomat 18.9.2021. *Haavisto: Suomi joutuu nyt pohtimaan, kuinka laajat velvollisuudet sillä on afganistanilaisten suhteen – Avunpyyntöjä on tullut noin 8 000.* <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008264109.html>. Viitattu 27.9.2021.

(1) 5. Elinkaariennusteiden laskeminen.

Esitetään aluksi keskeisimmät luvut, mihin elinkaarien yli lasketut keskiennusteet perustuvat. Sen jälkeen elinkaariennusteita ja laskelmiin sisältyviä oletuksia käsitellään tarkemmin.

5.1 Keskiennusteiden muodostaminen pohjautuu tutkimukseen julkisen talouden elinkaari vaikutuksista:

1 000 afganistanilaisen keskiennusteet koko elinkaaren yli perustuvat tuloksiin Suomen Perustan aiheita käsittelevästä, 670-sivuisesta tutkimuksesta (ks. viite alla). Tutkimuksessa esitetyt (Irakista ja Somaliasta tulleiden) humanitaaristen maahanmuuttajien elinkaariennusteet ovat *todennäköisyysjakaumia*, joihin sisältyy ennusteisiin liittyviä epävarmuuksia. Elinkaariennusteet perustuvat pääasiassa viranomaisrekisterien (Tilastokeskus, THL) tietoihin Suomessa jo vuosikymmeniä olleiden aiempien humanitaaristen maahanmuuttajien maksamista veroista, heidän saamistaan tulonsiirroista sekä käyttämistään julkisista palveluista.

Salminen, Samuli (2019): *Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous. Osa 2: Elinkaari vaikutukset: Suomi, Irak ja Somalia*. Suomen Perusta, 2019. <https://www.suomenperusta.fi/content/uploads/2019/03/Maahanmuutot-ja-Suomen-julkinen-talous-Elinkaari-vaikutukset-pdf.pdf>

Eräät keskeisimmät tulokset löytyvät myös koostettuna: <https://www.suomenperusta.fi/teema/muuttoliike/#1.2%20Julkisen%20talouden%20elinkaari-vaikutukset>

5.2 Keskiennusteiden muodostaminen viitattuun tutkimukseen perustuen:

Esitetään, miten afganistanilaisia koskevat elinkaariennusteet muodostetaan yllä viitattuun tutkimukseen perustuen. Tätä varten esitetään aluksi, että millaisia elinkaari vaikutusten keskiennusteet olisivat afganistanilaisille, mikäli

niihin sovellettaisiin suoraan Irakista tulleita koskevia elinkaariennusteita.

Tämän jälkeen perustellaan, että miksi afganistanilaisten osalta käytetyt elinkaari vaikutusten keskiennusteet (-500 000e/henkilö) ovat realistisia edellisen perusteella sekä sen perusteella, miten afganistanilaiset ovat keskimäärin pärjänneet (tai eivät ole pärjänneet) Suomessa tässä raportissa viitattujen sosioekonomisten mittareiden perusteella.

5.2.1 Elinkaariennusteet afganistanilaisille, mikäli niihin sovellettaisiin suoraan Irakista tulleita koskevia elinkaariennusteita:

Irakissa syntyneitä koskevat elinkaariennusteet tulijoiden sukupuolen mukaan löytyvät yllä viitatuun tutkimuksen sivulta 448. Näissä elinkaariennusteissa huomioidaan myös mahdolliset poismuutot Suomesta maahanmuuton jälkeen. Lasketaan nyt näistä ennusteista afganistanilaisille elinkaari vaikutusten ennusteet siten, että huomioidaan sekä naisten osuus Afganistanista muuttaneilla että afgaaninaisten hieman irakilaisia naisia pienempi kokonaishedelmällisyysluku.

Kokonaishedelmällisyysluku ilmaisee karkeasti ottaen naisen keskimäärin elämänsä aikana saamien lasten lukumäärän. Tilastokeskuksen mukaan Irakissa syntyneillä kokonaishedelmällisyysluku on ollut 2,8 lasta naista kohden vuosien 2017–2020 hedelmällisyyslukujen perusteella, ja Afganistanissa syntyneillä puolestaan 2,4 lasta naista kohti (2).

Viitatuun tutkimuksen elinkaari vaikutusten ennusteissa maahanmuuttajien lasten elinkaari vaikutukset liitetään naisten elinkaari vaikutuksiin sukupuolikohtaisissa ennusteissa. Irakissa syntyneiden naisten lasten elinkaari vaikutukset ovat yhteensä keskimäärin -400 000 euroa per nainen. Jotta afgaaninaisten hieman irakilaisia pienempi kokonaishedelmällisyysluku otetaan huomioon, lasketaan afgaaninaisten lasten elinkaari vaikutuksiksi (tässä vaiheessa) $(2,4/2,8) * (-400\ 000\ euroa) \approx -343\ 000\ euroa$ per nainen.

Huomioidaan nyt, että vuosina 2015–2020 naisten osuus Suomessa asuneista Afganistanissa syntyneistä naisista on ollut 15–64-vuotiaissa noin 40 prosenttia (3). Kun oletetaan, että Afganistanista jatkossakin muuttavista noin 40 prosenttia on naisia, voidaan nyt afganistanilaisille laskea elinkaariennusteiden keskiennuste irakilaisia koskevien elinkaariennusteiden (tutkimuksen s. 448) mukaan seuraavasti:

0,6* (-541 000 euroa / henkilö) + 0,4* (-1 078 000 euroa / henkilö) ≈ -756 000 euroa / henkilö.

Tässä -541 000 euroa / henkilö on yhden miehen keskiennuste, ja 0,6 on miesten osuus Afganistanista muuttavista. -1 078 000 euroa / henkilö on puolestaan yhden naisten keskiennuste (sisältäen lasten elinkaarivaikutukset: -343 000 euroa per nainen), ja 0,4 on naisten osuus Afganistanista muuttavista.

Siten yhden Afganistanista muuttavan elinkaarivaikutusten keskiennuste on -756 000 euroa / henkilö. Luku on vuoden 2015 rahassa, ja vuoden 2020 euroissa tämä on Tilastokeskuksen rahanarvonkertoimen perusteella **noin -783 000 euroa per henkilö**.

Esitetään seuraavaksi, miksi tässä raportissa afganistanilaisten elinkaarivaikutusten keskiennusteena ei käytetä mainittua -783 000 euroa per henkilö – vaan suuruudeltaan paljon pienempää summaa: -500 000 euroa per henkilö.

5.2.2 Perusteet sille, miksi afganistanilaisten osalta käytetään elinkaarivaikutusten keskiennusteena -500 000 euroa/henkilö:

Mikäli afganistanilaisille laadittaisiin yllä esitetyllä tavalla elinkaariennusteet suoraan irakilaisiin perustuvien lukujen pohjalta, niin keskiennuste olisi -783 000 euroa per henkilö. Tässä raportissa afganistanilaisten keskiennusteenä käytetään kuitenkin -500 000 euroa per henkilö, mikä on suuruudeltaan alle 2/3 yllä esitetystä -783 tuhannesta.

Aluksi todetaan, että jos afganistanilaisille sovellettaisiin *Somaliassa* syntyneiden elinkaariennusteita, keskiennuste olisi vieläkin negatiivisempi kuin -783 000 euroa per henkilö.

Pääasiallinen peruste sille, että tässä raportissa afganistanilaisille käytetään elinkaarivaikutusten keskiennusteenä -500 000 euroa per henkilö – eikä -783 000 euroa per henkilö – on, että vaikka vaikka myös afganistanilaisilla sosioekonomiset mittarit (työllisyys, tulot, saadut toimeentulotuet) ovat todella heikkoja verrattuna kantaväestöön 10--20 vuoden maassaoloajan jälkeen, niin ne ovat kuitenkin hieman parempia kuin Irakissa ja Somaliassa syntyneillä maahanmuuttajilla keskimäärin.

Kun katsotaan työllisyysasteiden eroja kantaväestöön 10 vuoden maassaoloajan jälkeen, niin afganistanilaisilla työllisyysasteen ero kantaväestöön on 80-90 % siitä, mitä

Irakissa ja Somaliassa syntyneillä on. Eli vaikka Afganistanissa syntyneiden työllisyysasteen ero pysyy suurena verrattuna kantaväestöön, ero on hieman pienempi kuin Irakissa ja Somaliassa syntyneillä.

Työtulojen osalta tilanne on samankaltainen. Afganistanissa syntyneiden keskimääräiset työtulot jäävät 10 vuoden maassaoloajan jälkeen kauaksi kantaväestöstä (miehillä 38 % kantaväestön työtuloista, naisilla 23 %), mutta nämä osuudet ovat silti suurempia kuin Somaliassa (miehet: 22%, naiset: 9%) ja Irakissa (miehet: 29 %, naiset: 13 %) syntyneillä maahanmuuttajilla.

Afganistanilaisilla miehillä työtulot ovat toisin sanoen 62 % pienemmät kuin suomalaisella kantaväestöllä 10 vuoden maassaoloajan jälkeen, kun Irakissa syntyneillä miehillä työtulot ovat 71 % pienemmät kuin kantaväestöllä. Työtulojen ero kantaväestöön on afganistanilaisilla miehillä siten 62 % / 71 % = 87 % irakilaisten miesten eroon verrattuna. Naisilla vastaava työtulojen erojen vertailu on 77 % / 87 % = 89 %.

Afganistanissa syntyneiden saamat keskimääräiset toimeentulotuet ovat noin *10-kertaiset* verrattuna kantaväestöön 20 maassaolovuoden jälkeen. Irakissa ja Somaliassa syntyneillä tuet ovat puolestaan noin *15-kertaiset* 20 vuoden jälkeen.

Yhteenvetona Irakissa syntyneisiin verrattuna Afganistanissa syntyneillä:

- Työllisyysasteiden ero vs. kantaväestö 80-90 % siitä, mitä Irakissa syntyneillä on.
- Työtulojen ero kantaväestöön on afganistanilaisilla miehillä 87 % verrattuna irakilaisten miesten eroon, ja naisilla puolestaan sama osuus on 89 %.
- Afganistanissa syntyneet saavat toimeentulotukia verrattuna kantaväestöön noin 2/3 siitä, mitä Irakissa ja Somaliassa syntyneet keskimäärin saavat 20 maassaolovuoden jälkeen.
- Afganistanista tulleiden Suomessa syntyneestä 2. sukupolvesta ei ole vielä erikseen eriteltyä tietoa sosioekonomisten mittareiden osalta. Afganistan sisältyy kuitenkin Lähi-Idän, Pohjois-Afrikan ja Keski-Aasian alueeseen, josta tulleiden Suomessa syntyneestä 2. sukupolvesta yli 50 % saa toimeentulotukea 20-vuotiaana. Lisäksi tiedetään, että heikko sosioekonominen asema periytyy yleisesti sukupolvelta toiselle. Tästä syystä on perusteltua ja realistista olettaa, että keskimäärin heikosti pärjäävien afganistanilaisten maahanmuuttajien lapset pärjäävät myös keskimäärin heikosti.

Työllisyysasteiden ja tulojen erot verrattuna kantaväestöön ovat Afganistanista tulleilla noin 80-90 % siitä, mitä erot ovat Irakista tulleilla maahanmuuttajilla. Lisäksi Afganistanista tulleiden saamat toimeentulotuet ovat noin 10-kertaiset kantaväestöön verrattuna, kun Irakista tulleilla ne ovat noin 15-kertaiset 20 vuoden maassaolon jälkeen.

Johtopäätös: -500 000 euroa per henkilö on realistinen keskiennuste – huomioiden afganistanilaisten heikon pärjäämisen Suomessa: Koska Afganistanista tulleilla näiden sosioekonomisten mittareiden erot pitkällä aikavälillä verrattuna kantaväestöön ovat vähintään 2/3 siitä, mitä ne ovat Irakista tulleilla, on perusteltua olettaa, että myös keskimääräiset elinkaari-vaikutukset ovat Afganistanista tulleilla vähintään 2/3 osaa siitä, mitä ne ovat Irakista tulleilla verrattuna kantaväestöön. Suomalaisen kantaväestön osalta elinkaari-vaikutusten keskiennuste on nolla euroa per henkilö.

Ja koska Afganistanista tulleiden elinkaari-vaikutusten keskiennuste olisi -783 000 euroa per henkilö, jos he pärjäisivät kuten irakilaiset, niin Afganistanista tulleiden pärjääminen verrattuna Irakista tulleisiin huomioiden keskiennuste on ainakin $2/3 * (-783\,000 \text{ euroa per henkilö}) = -522\,000 \text{ euroa per henkilö}$.

Kun tämä -522 000 euroa per henkilö pyöristetään vielä positiivisempaan kokonaiseen 100 000 euroon, niin päästään -500 000 euroon keskiennusteeseen per henkilö.

Perheenyhdistettyjen aikuisten osalta elinkaariennusteet ovat tässä raportissa mahdollisimman yksinkertaisia. Tämä tarkoittaa sitä, että mahdollisten perheenyhdistettävien aikuisten keskiennusteet ovat myös sama -500 000 euroa per henkilö (lasten elinkaari-vaikutukset sisältyvät aikuisten elinkaari-vaikutuksiin laskelmissa). Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että perheenyhdistettyjen osalta sukupuolijakauma olisi sama kuin niillä, jotka muuttavat Suomeen ensin.

Tämä oletus ei ole käytännössä realistinen, sillä ensin muuttavissa on todennäköisesti suhteessa enemmän miehiä kuin perheenyhdistettävien joukossa. Tästä ei ole kuitenkaan suurta haittaa tämän raportin johtopäätösten kannalta, sillä raportin tarkoituksena ei ole analysoida, miten elinkaari-vaikutukset jakautuvat Suomeen ensi muuttavien ja jälkeen päin tapahtuvien perheenyhdistämisten kesken.

Perheenyhdistämisiä koskevien lukujen esittämisen on lähinnä tarkoitus havainnollistaa, että perheenyhdistäminen on syytä huomioida, kun tarkastellaan afganistanilaisten vastaanottamisesta syntyviä julkisen talouden pitkän aikavälin (negatiivisia) vaikutuksia.

5.3 Elinkaari-vaikutusten keskiennusteet yhteensä afganistanilaisille:

Edellä esitetyn perusteella:

Keskiennuste 1 000 afganistanilaiselle ilman perheen- yhdistämiä on:

$$1\,000 * (-500\,000 \text{ euroa}) = -500 \text{ miljoonaa euroa.}$$

Mikäli puolet 1 000 afganistanilaisesta yhdistää yhden perheenjäsenen Suomeen, keskiennuste on:

$$1\,000 * (-500\,000 \text{ euroa}) + 500 * (-500\,000 \text{ euroa}) \approx -750 \text{ miljoonaa euroa.}$$

Mikäli kaikki 1 000 afganistanilaista yhdistävät yhden perheenjäsenen Suomeen, keskiennuste on:

$$1\,000 * (-500\,000 \text{ euroa}) + 1\,000 * (-500\,000 \text{ euroa}) \approx -1\,000 \text{ miljoonaa euroa.}$$

5.4 Lisätietoja elinkaariennusteista:

- Ks. elinkaariennusteiden muodostamisesta esimerkiksi viitatus tutkimuksen s. 2--3, luku 2, luku 9.1 ja luku 13.1.
- Elinkaariennusteet ovat todennäköisyysjakaumia, jotka kuvaavat ennusteisiin liittyviä epävarmuuksia (ks. viitatus tutkimuksen luku 2.3).
- Epävarmuudet syntyvät muun muassa siitä, että Suomeen muuttavat henkilöt ovat erilaisia: joidenkin henkilöiden julkisen talouden vaikutukset ovat positiivisempia (tai negatiivisempia) kuin toisten.
- Ennusteisiin sisältyy epävarmuuksia myös:
 - Henkilöiden vuosittaisten nettovaikutusten satunnaisuudesta.
 - Erilaisten ennusteparametrien kehitykseen liittyvästä epävarmuudesta (esimerkiksi palkkojen reaalin kehitys ja työnantajamaksujen maksuosuuksien kehittyminen, ks. luku 6.1).
- Vaikka ennusteisiin lisättäisiin tulevaisuuteen liittyvää epävarmuutta, tämä ei itsessään muuta tulosta siitä, että Suomen julkisen talouden kannalta Suomeen ei kannattaisi valita muuttavaksi lisää humanitaarisia maahanmuuttajia. Tämä tulos muuttuisi vain, mikäli käytettävissä olisi sellaista *informaatiota*, joka kertoisi, että humanitaaristen maahanmuuttajien julkisen talouden vaikutukset ovat tulevaisuudessa paljon paremmat kuin yli 20 vuoden aikana karttunut informaatio pärjäämisestä (tai sen puutteesta) kertoo (ks. luku 12 ja luku 13.3).

- Nykyarvoon (vuoden 2015 euroihin) *diskontatut* elinkaariennusteet löytyvät luvusta 13.2. Esimerkiksi Irakissa syntyneen naisen nykyarvoon diskontatun elinkaariennusteen odotusarvo on (lasten vaikutukset mukaan lukien) noin -1 000 000 euroa (s. 559). Ilman lasten vaikutuksia sama odotusarvo on noin -665 000 euroa. Diskonttauskerroimien ennustetodennäköisyysjakauman luominen esitetään luvussa 11.
 - Elinkaariennusteet ovat todennäköisyysjakaumia. Esimerkiksi aiemmin tekstissä viitattu Irakissa syntyneiden naisten elinkaariennusteiden *keskiennuste* (-1 135 000 euroa vuoden 2015 euroissa, mukaan lukien lasten elinkaari vaikutukset) on täsmällisemmin ilmaistuna elinkaari vaikutusennusteen jakauman *odotusarvo*. Simuloidun ennustejakauman muita tunnuslukuja ovat Irakissa syntyneiden naisten osalta (s. 448, mukaan lukien lasten elinkaari vaikutukset):
 - Keskihajonta: 1 745 000 euroa.
 - Mediaani: -950 000 euroa.
 - 10. prosenttipiste: -2 970 000 euroa.
 - Alakvartiili: -1 862 000 euroa.
 - Yläkvartiili: -350 000 euroa.
 - 90. prosenttipiste: +228 000 euroa.
 - Tässä tekstissä esitettiin keskiennuste (odotusarvo) 1 000 uuden afganistalaisen maahanmuuttajan yhteenlasketulle elinkaari vaikutukselle.
 - Viitatussa tutkimuksessa elinkaariennusteet esitetään yksittäisille uusille muuttajille. Suomen Perusta ei ole kuitenkaan *toistaiseksi* julkaissut useamman kuin yhden turvapaikanhakijan elinkaari vaikutusten *summan* todennäköisyysjakaumaa.
 - Tehdään *toistaiseksi* karkea arvio joistakin tällaisen summan todennäköisyysjakauman tunnusluvuista. Oletetaan tätä varten, että:
 - Noin 80 prosenttia elinkaariennusteiden summaan sisältyvästä vaihtelusta johtuu yksittäisten henkilöiden elinkaariennusteisiin liittyvästä vaihtelusta.
 - Henkilöiden ennustejakaumat ovat riippumattomia toisistaan.
 - Loput 20 prosenttia vaihtelusta on henkilöille yhteistä, ja johtuu esimerkiksi palkkojen reaalisesta kehityksestä yms. liittyvistä epävarmuuksista.
 - Sovelletaan elinkaari vaikutusten summaan *keskeistä raja-arvolauseetta* niin, että yhden henkilön ennusteen keskihajonta on 1 300 000 euroa (vuoden 2020 euroissa). Tämä keskihajonnan suuruus lasketaan Irakista tulleiden naisten ja miesten elinkaariennusteiden keskihajontojen (viitattu raportin s. 448) painotettuna keskiarvona, missä painoina toimivat naisten ja miesten osuudet Afganistanista tulleista (40 % ja 60 %).
 - Tällöin 1 000 afganistanilaisen yhteenlasketuilla elinkaariennusteilla on normaalijakautunut todennäköisyysjakauma (Huom! yksittäisten henkilöiden ennusteet muistuttavat lähinnä vinoa Studentin t-jakaumaa), jonka:
 - Odotusarvo on: $1\,000 \cdot (-500\,000 \text{ euroa}) = -500 \text{ miljoonaa euroa}$.
 - Keskihajonta on: $1\,000 \cdot (0,2 \cdot 1\,300\,000 \text{ euroa} + (0,8 \cdot 1\,300\,000 \text{ euroa})/\sqrt{1000}) \approx 293 \text{ miljoonaa euroa}$.
 - Elinkaariennusteiden summan todennäköisyysjakaumalla on tällöin seuraavat tunnusluvut:
 - Odotusarvo ja mediaani $\approx -500 \text{ miljoonaa euroa}$.
 - 10. prosenttipiste $\approx -875 \text{ miljoonaa euroa}$.
 - Alakvartiili $\approx -698 \text{ miljoonaa euroa}$.
 - Yläkvartiili $\approx -302 \text{ miljoonaa euroa}$.
 - 90. prosenttipiste $\approx -125 \text{ miljoonaa euroa}$.
- (2) Tilastokeskus: *Syntyvyys*: <http://www2.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/perheet/syntyvyys.html>. Viitattu 28.9.2021.
- (3) Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 28.9.2021]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/meta.html>.
- (4) Helsingin Sanomat 4.3.2019. *Espoolle koituu maahanmuutosta valtavat kustannukset ja valtion pitäisi maksaa niistä suurempi osa, vaatii kaupunginjohtaja Jukka Mäkelä*. <https://www.hs.fi/kaupunki/espoo/art-2000006022665.html>. Viitattu 20.9.2021.
- (5) Helsingin Uutiset 2.11.2019. *Suomen velkaisin kaupunki velkaantuu lisää liki 0,5 miljardia – väestö kasvaa, mutta verotulot eivät*. <https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/1200131>. Viitattu 20.9.2021.

(6) Ks. (7), tutkimuksen määritelmät (luku 3) ja tutkimuskirjallisuus.

(7) Salminen, Samuli (2019 [2015]): *Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous. Osa 1: Toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot*. Suomen Perusta. Alkuperäinen versio julkaistu 2015, täydennetty versio vuonna 2019. <https://www.suomenperusta.fi/content/uploads/2019/10/Maahanmuutot-ja-Suomen-julkinen-talous-osa-1-toteutuneet-julkisen-talouden-tulot-ja-menot-v4.pdf>

Eräät keskeisimmistä tuloksista löytyvät myös koostettuna: <https://www.suomenperusta.fi/teema/muuttoliike/#1.1%20Toteutuneet%20julkisen%20talouden%20vaikutukset>

(8) Ks. (7), esitetyt luvut ovat tutkimuksen sivulta 178. Luvut on muunnettu julkaistuista vuoden 2011 euroista vuoden 2019 euroihin Tilastokeskuksen rahanarvonker-toimella.

(9) Tämä johtuu siitä, että maassaoloajan kasvaessa, myös maahanmuuttajaväestön keskimääräinen ikä kasvaa. Keskimäärin suhteellisen nuorina muuttaneet maahanmuuttajat ovat tuolloin keski-ikäisiä. Suomalaisen kantaväestön nettovaikutukset muuttuvat noin 30-vuotiaasta lähtien nopeasti positiivisemmiksi (monien siirryttyä opiskeluista työelämään).

Irakissa ja Somaliassa syntyneillä tällaista muutosta keskimääräisten nettovaikutusten muuttumisesta paljon positiivisemmiksi ei tapahdu 30 ikävuoden jälkeen. Nyt, kun keskimäärin keski-ikäistä irakilaista ja somalialaista maahanmuuttajaväestöä verrataan kantaväestöön, niin keskimääräiset nettovaikutukset heikkenevät, kun maassaoloaika (ja siten ikää) karttuu.

Osittain samasta syystä myös alle 16-vuotiaana Suomeen muuttaneiden nettovaikutukset eivät ole aivan yhtä negatiivisia kuin yli 15-vuotiaana Suomeen muuttaneiden – mutta muuttuvat nopeasti negatiivisemmiksi maassaoloajan kasvaessa. Moni alle 16-vuotiaana muuttanut on aineistossa vain noin 20-vuotias, missä iässä kantaväestön keskimääräiset nettovaikutukset ovat tuhansia euroja negatiivisemmat kuin 40-vuotiaana (muun muassa opiskelujen vuoksi).

(10) Sarvimäki, Matti (2017): *Labor market integration of refugees in finland*. In Torben M. Andersen, Anna Piil-Damm, and Olof Åslund, editors, *Nordic Economic Policy Review – Labour Market Integration in the Nordic Countries*, TemaNord 2017:520, chapter 3, pages 91–114. Nordic Council of Ministers, 2017. <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1090694/FULLTEXT01.pdf>

Sarvimäen käyttämä tutkimusaineisto koostuu vuosittaisista työllisyys- ja työtulohavainnoista, jotka koskevat kaikkia 25–60 -vuotiaita maahanmuuttajia, jotka olivat muuttaneet Suomeen 18-vuotiaana tai vanhempana. Havainnot koskevat vuosia 1988–2013, eli tämä on tutkimuksen seurantajakso. Tutkimuksen Suomessa syntyntyytä kantaväestöä koskevat tulokset perustuvat 10 prosentin satunnaisotokseen koko väestöstä. (s. 99).

(11) Ks. (10), esitetyt luvut ovat tutkimuksen sivulta 104.

(12) Ks. (10), esitetyt luvut ovat tutkimuksen sivulta 108.

(13) Salminen, Samuli (2020): *Maahanmuuttajien saamat toimeentulotuet. Tilastoraportti maahanmuuttajille maksetuista tuista verrattuna kantaväestöön*. Suomen Perusta, 2020. https://www.suomenperusta.fi/content/uploads/2020/02/Toimeentulotukiraportti_10_3_2020.pdf

Keskeisimmät tulokset löytyvät myös koostettuna: <https://www.suomenperusta.fi/teema/muuttoliike/#1.4%20Maahanmuuttajien%20saamat%20toimeentulotuet>

Tiivistelmä tuloksista: https://www.suomenperusta.fi/content/uploads/2020/02/Toimeentulotukiraportti_Tiivistelma_6_2_2020.pdf

(14) Jauhiainen, Signe ja Raivonen, Leo (2020): *Maahanmuuttajien Kelan etuuksien käyttö vuonna 2018*. Kela, 2020. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/322299>. Viitattu 20.9.2021.

(15) Ks. erityisesti luvut 12 (Päätöksentekoteoria ja Suomeen muuttavien uusien maahanmuuttajien valinta) ja 13 (Johtopäätökset: Irakissa ja Somaliassa syntyneiden potentiaalisten uusien maahanmuuttajien valinta) sekä alaluku 13.3 teoksessa:

Salminen, Samuli (2019): *Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous. Osa 2: Elinkaarivaikutukset: Suomi, Irak ja Somalia*. Suomen Perusta, 2019. <https://www.suomenperusta.fi/content/uploads/2019/03/Maahanmuutot-ja-Suomen-julkinen-talous-Elinkaarivaikutukset-pdf.pdf>

(16) Grönroos, Simo (2019): *Humanitaarisen auttamisen reformi*. Suomen Perusta, 2019. <https://www.suomenperusta.fi/content/uploads/2019/03/Humanitaarisen-auttamisen-reformi-pdf.pdf>

Ks. lisää julkaisusta: <https://www.suomenperusta.fi/julkaisu/humanitaarisen-auttamisen-reformi/>

(17) Humanitaarisen auttamisen reformissa (16) viitataan The Guardianin artikkeliin (18). Artikkelissa viitataan jordanialaiseen pakolaisleiriin, jonka ylläpitokustannukset ovat artikkelin mukaan puoli miljoonaa dollaria päivässä. Siten karkeasti arvioiden Suomeen otettavien nuorten turvapaikanhakijoiden ja heidän myöhemmin mahdollisesti perheenyhdistämiensä sukulaisten elinkaarien yli karttuvalla julkisen talouden nettokustannuksella (nettovaikutuksella) voitaisiin ylläpitää tällaista mainittua pakolaisleiriä noin vuoden verran.

(18) The Guardian 11.3.2014: ”*Inside a refugee camp in Jordan three years after the Syrian uprising began*” <https://www.theguardian.com/world/2014/mar/11/inside-zaatari-refugee-camp-jordan-syria-uprising-three-years>. Viitattu 20.9.2021.

SUOMEN PERUSTA

Suomen Perusta -ajatuspaja
www.suomenperusta.fi
Iso Roobertinkatu 4, 00120 HELSINKI